

Društvo sertifikovanih računovođa i revizora Kosova

Ardiana Bunjaku

Izvršni direktor, SCAAK

Edona Perjuci Uka

Šef Odjeljenja za profesionalne standarde, SCAAK

Kratka pozadina / pregled

- Kratak uvod o SCAAK-u
- Istorijat SCAAK- a u javnom sektoru
- Zašto je pristup sa javnim i privatnim sektorom važan
- Detaljan program za javni sektor
- Šta smo uradili
- Šta smo naučili
- Koristi i naučene lekcije

Kratka pozadina / pregled

- SCAAK je uspostavljen 2001. godine, sa ciljem implementacije i promovisanja globalnih standarda i najboljih praksi za novu profesiju: sa misijom da služi javnom interesu
- Pridruženi član IFAC-a - 2003. godine
- Sporazum o udvajanju sa Royal NIVRA - 2007. godine
- Punopravno članstvo u FCM – 2006. godine
- Punopravno članstvo u IFAC - 2009. godine
- Punopravno članstvo u EFAA - 2016. godine

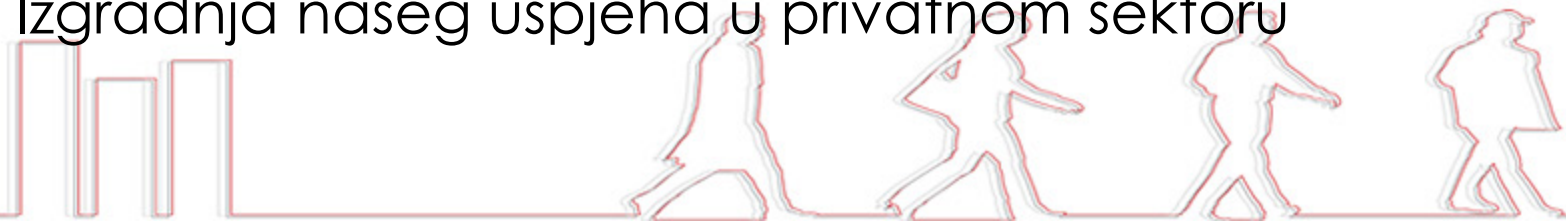
Istorijat SCAAK-a u javnom sektoru

- U mnogim privredama u razvoju – i u tranziciji – nove profesionalne računovodstvene organizacije (Professional Accounting Organizations – PAO) imaju visok procenat članova koji su zaposleni u javnom sektoru
- Šta je SCAAK naslijedio – nikakva iskustva sa upravljanjem javnim finansijama (Public Finance Management – PFM) u bivšoj Jugoslaviji
- Vrhovna revizorska institucija (Supreme Audit Institution – SAI) na Kosovu je značajan poslodavac u javnom sektoru
- Naša je vizija da izgradimo PAO koja ispunjava potrebe i privatnog i javnog sektora

“Kako”

- Nova zemlja – slabi kapaciteti za PFM
- Nova SAI – potreba za stvarnim i percipiranim kvalitetom
- Partnerstvo sa Uredom glavnog revizora (Office of the Auditor General - OAG) i MF na izgradnji kvalifikacija
- Podrška od Švedske, CIPFA-e Ujedinjenog Kraljevstva, sva donatorska
- Snažna vizija i liderstvo SCAAK-a, OAG-a i MF-a
- Izgradnja našeg uspjeha u privatnom sektoru

“Šta”

- Program SCAAK-a je prilagođen i dodana je fleksibilnost za ispunjavanje konkretnih potreba profesionalaca iz javnog sektora
- Sertifikacija izvan institucije
- Upravlja se na lokalnom nivou – upravlja PAO
- Kvalitet
- Uzajamno i međusobno učenje
- Prenos javne u privatnu sertifikaciju i obratno
- Transparentan ugovorni odnos
- Prelazno rješenje i zahtjevi
- Fleksibilnost u implementaciji

Implementacija i partnerstva u sertifikacijama za javni sektor

2003. godine

Potpisan sporazum između Ureda glavnog revizora (Office of the Auditor General - OAG) i SCAAK-a

2003 –
2006. godine

Projekat Svjetske banke za izgradnju kapaciteta u računovodstvu u javnom sektoru (Capacity Building in Public Sector Accounting - CBIPA) na Kosovu - Ministarstvo ekonomije i finansija (MEF)

2006. godine

Ministar ekonomije i finansija je imenovao SCAAK za vodeću instituciju za obuku

2008. godine

Potpisan sporazum CEF-SCAAK - 77 finansijskih službenika iz javnog sektora

- CEF - Razvijanje materijala za obuku, obuka trenera, ispiti
- SCAAK - Razvijanje lokalnih modula za obuku, obezbjeđivanje lokalnih trenera, organizovanje procesa ispitivanja

Implementacija i partnerstva u sertifikacijama za javni sektor

2009. godine

Potpisan Memorandum o razumijevanju sa MF

“SCAAK kao jedina ovlaštena i ekskluzivna institucija za obuku, organizovanje ispita, ažuriranje materijala i sertifikaciju kandidata za kvalifikacije iz računovodstva u javnom sektoru na Kosovu”

Implementacija i partnerstva u sertifikacijama za javni sektor

2009 –
2011. godine

- SCAAK je pružio obuku za 425 finansijskih službenika
- 280 uspješnih kandidata je sertifikovano

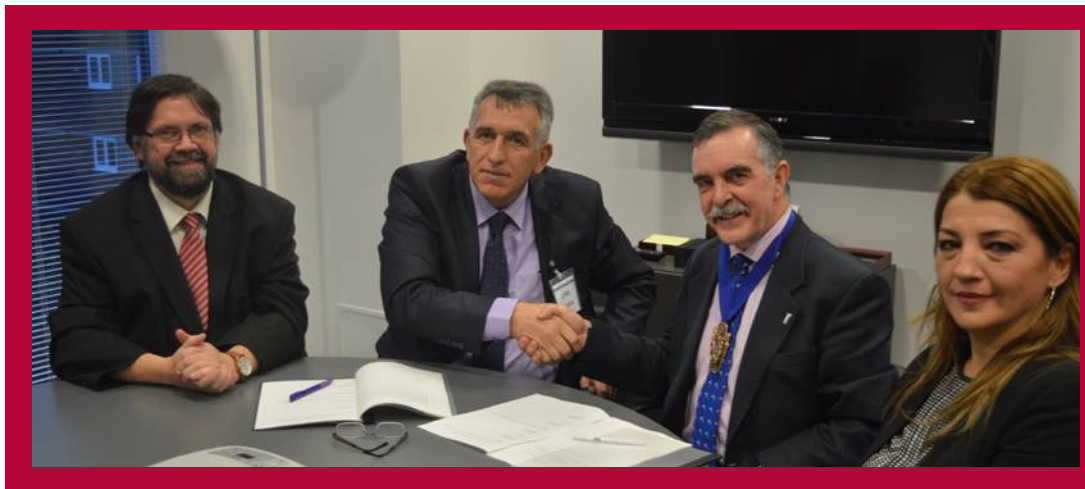

Zajednički program za PFM SCAAK- CIPFA

2015. godine

Memorandum o razumijevanju potpisan sa CIPFA

- Cilj Memoranduma o razumijevanju – Usaglasiti mapu puta za ostvarivanje dugoročnog uzajamno korisnog partnerstva vezano za obuku za PFM; savjetničke i sa tim vezane usluge na Kosovu.
- Izgradnja kapaciteta lokalnih trenera – 15 trenera kao dio programa Obuke trenera CIPFA-e

Zajednički program za PFM SCAAK- CIPFA

- Dobijanje međunarodno priznate sertifikacije, akreditovanog sertifikata na Kosovu i sertifikata koji izdaje CIPFA.
- Dualno članstvo u oba profesionalna udruženja, SCAAK i CIPFA
- Do danas - 37 članova SCAAK-CIPFA

Implementacija i partnerstva u sertifikacijama za javni sektor

- Dugoročna saradnja sa državnim uredom za reviziju (National Audit Office - NAO / SAI)

Implementacija i partnerstva u sertifikacijama za javni sektor

- Memorandum o razumijevanju SCAAK-SAI potpisan 2013. godine
- Pripremna faza 2014-2015. godine
- Pokrenuto 2015. godine

ISSAI

..... znači .....

**International Standards of
Supreme Audit Institutions**

Međunarodni standardi za
vrhovne revizorske institucije

IPSAS

..... znači .....

**International Public Sector
Accounting Standard**

Međunarodni standardi za računovodstvo
u javnom sektoru

Implementacija i partnerstva u sertifikacijama za javni sektor

- Prvih 100 sertifikovanih revizora za javni sektor u 2016. godini

Implementacija i partnerstva u sertifikacijama za javni sektor

- Memorandum o razumijevanju sa Albanskom vrhovnom revizorskom institucijom (Albanian Supreme Audit Institution - ALSAI) - potpisan 2013. godine

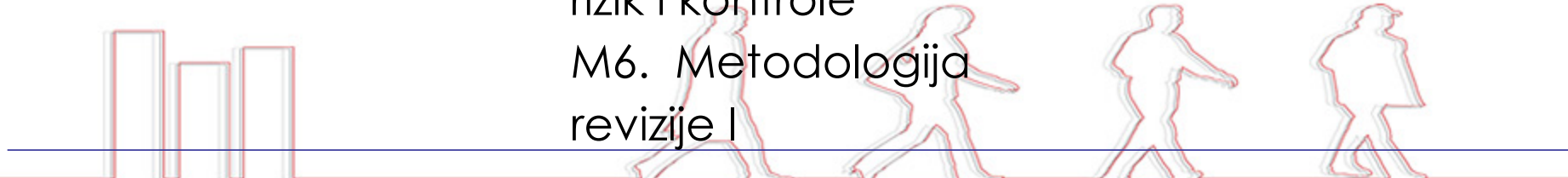

Program za Vrhovnu revizorsku instituciju na Kosovu – Sadržaj nastavnog plana i programa

Tabela 1: Plan sertifikacije za SAI

Plan za sertifikaciju za javni sektor

Pomoćnik u reviziji u javnom sektoru (Public Sector Audit Assistant - PSAA)	Revizor u javnom sektoru (Public Sector Auditor - PSA)	Sertifikovani revizor u javnom sektoru (Certified Public Sector Auditor - CPSA)
M1. Finansijsko izvještavanje	M4. Procedure i tehnike za	M7. Metodologija revizije II
M2. Planiranje i budžetiranje	upravljanje u javnom sektoru	M8. Upravljanje finansijama
M3. Državni zakoni	M5. Rukovođenje, rizik i kontrole	
	M6. Metodologija revizije I	

Program za Vrhovnu revizorsku instituciju - Zahtjevi za sertifikaciju (PER)

- Nivo 1 (Pomoćnik u reviziji u javnom sektoru) – ima najmanje 1 godinu praktičnog iskustva i najmanje 3 revizorska angažmana ***kao član tima***
- Nivo 2 (Revizor u javnom sektoru) – ima najmanje 2 godine praktičnog iskustva i najmanje 6 revizorskih angažmana ***kao član tima***
- Nivo 3 (Sertifikovani revizoru javnom sektoru) – ima najmanje 3 godine praktičnog iskustva i najmanje 3 revizorska angažmana ***kao vođa tima***

Program za Vrhovnu revizorsku instituciju – Zahtjevi za CPD

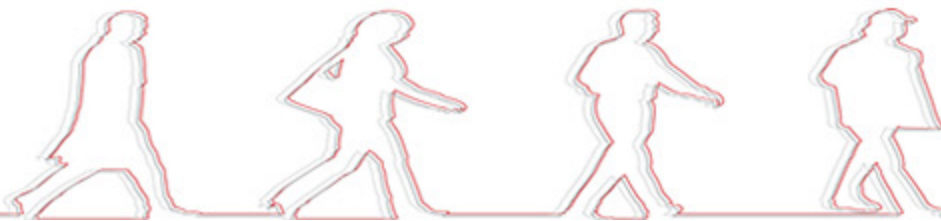
- Svi članovi SCAAK-a ispunjavaće minimalne kriterijume za CPD da bi mogli da zadrže svoje lične i profesionalne kompetentnosti.
- U tom smislu, lica koja nose titulu PS/CA bi trebalo da:

Kao minimum, završe 40 sati CPD u toku godine, od čega 22 sata moraju da budu CPD koja se može verifikovati.

Tabela 2: Plan za sertifikaciju za privatni sektor

Sertifikovani računovodstveni tehničar	Sertifikovani računovođa	Sertifikovani revizor
P1/Finansijsko računovodstvo 1	P5/Finansijsko izvještavanje	P9/Napredno finansijsko računovodstvo
P2/Troškovno i upravljačko računovodstvo	P6/Revizija	P10/Napredna revizija i obezbjeđivanje
P3/Računovodstvo u biznisu	P7/Finansijsko upravljanje	P11/Analiza poslovanja
P4/Kosovski zakoni i porezi	P8/Upravljanje učinkom	P12/Profesionalna praksa

Program za Vrhovnu revizorsku instituciju - Prelasci između plana za privatni i za javni sektor

Tabela 3: Prelazak iz plana sertifikacije SCAAK-a za privatni sektor u plan sertifikacije za javni sektor

Prelazak iz plana za privatni sektor u plan za javni sektor

Od sertifikovanog revizora do PS/CA	Od sertifikovanog računovođe do PS/CA	Od računovodstvenog tehničara do PS/CA
M2. Planiranje i budžetiranje; M3. Državni zakoni (pravni modul); M4. Procedure i tehnike upravljanja javnim finansijama na Kosovu; M5. Rukovođenje, rizik i kontrola	M2. Planiranje i budžetiranje; M3. Državni zakoni (pravni modul); M4. Procedure i tehnike upravljanja javnim finansijama na Kosovu; M5. Rukovođenje, rizik i kontrola M6. Metodologija revizije I	M2. Planiranje i budžetiranje; M3. Državni zakoni (pravni modul); M4. Procedure i tehnike upravljanja informacionog sistema za upravljanje finansijama na Kosovu; M5. Rukovođenje, rizik i kontrola; M6. Metodologija revizije; M7. Metodologija revizije II M8. Finansijsko upravljanje

Program za Vrhovnu revizorsku instituciju - Prelasci između plana za privatni i za javni sektor

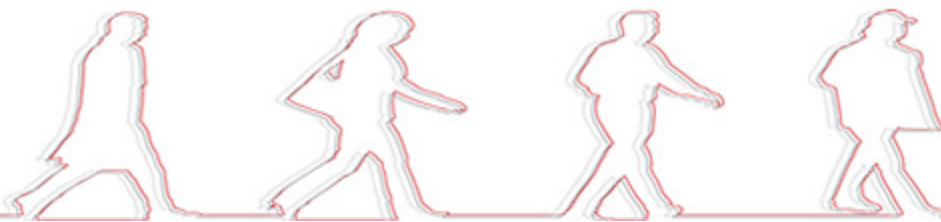
Tabela 4: Prelazak iz plana sertifikacije SCAAK-a za javni sektor u plan sertifikacije za privatni sektor

<i>Slučaj 1</i>	<i>Slučaj 2</i>	<i>Slučaj 3</i>
<i>Od sertifikovanog revizora za javni sektor u CA</i>	<i>Od revizora za javni sektor do CA</i>	<i>Od asistenta revizora za javni sektor do CA</i>
P4. Zakoni i porezi na Kosovu P5. Finansijsko izvještavanje P8. Upravljanje učinkom P9. Napredno finansijsko izvještavanje P11. Analiza poslovanja	P4. Zakoni i porezi na Kosovu P5. Finansijsko izvještavanje P8 Upravljanje učinkom P9. Napredno finansijsko izvještavanje P10. Napredna revizija i obezbjeđivanje P11. Analiza poslovanja	P4. Zakoni i porezi na Kosovu P5. Finansijsko izvještavanje P6. Revizija P7. Finansijsko upravljanje P8. Upravljanje učinkom P9. Napredno finansijsko izvještavanje P10. Napredna revizija i obezbjeđivanje P11. Analiza poslovanja

Program za Vrhovnu revizorsku instituciju - Prelasci između plana za privatni i za javni sektor

Tabela 5: Priznavanje pojedinačnih kurseva

Moduli za javni sektor	Moduli za privatni sektor
M1. Finansijsko izvještavanje	P1. Finansijsko računovodstvo
M5. Rukovođenje, rizik i kontrola	P12. Profesionalna praksa
M6. Metodologija revizije I	P6. Revizija
M7. Metodologija revizije II	P10. Napredna revizija i obezbjeđivanje
M8. Finansijsko upravljanje	P7. Finansijsko upravljanje

Program za Vrhovnu revizorsku instituciju – Članstvo u zastupanje u rukovodećim tijelima SCAAK-a

- NAO plaća institucionalno članstvo
- Članovi NAO prisustvovaće sastancima Skupštine SCAAK-a. Jedan član, kojeg imenuje NAO, može imati pravo glasa.
- Glavni revizor je imenovao jedno lice kao predstavnika u Vijeću SCAAK-a.
- Članovi NAO su zastupljeni preko sljedećih odbora SCAAK-a: za obrazovanje, za profesionalne standarde, za disciplinska pitanja (kao posmatrač) i za kontrolu kvaliteta (kao posmatrač).

Program SCAAK-CIPFA za PFM – Sadržaj nastavnog plana i programa

Tabela 3: Plan za sertifikaciju za PFM

Računovodstveni tehničar	Sertifikovani revizor u javnom sektoru
P1/Finansijsko računovodstvo	S1/Finansijsko upravljanje i budžetiranje
P2/Upravljačko računovodstvo	S2/Finansijsko izvještavanje u javnom sektoru
P3/Računovođa u biznisu	S3/Javne finansije i informacioni sistem
P4/Zakoni i porezi na Kosovu (državni zakoni)	S4/Strateško planiranje i razvoj politika
	S5/Rukovođenje, rizik i kontrola
	S6/Metodologija revizije

Program SCAAK-CIPFA za PFM - Kriterijumi za sertifikaciju

- Polaganje obaveznih ispita
- 3 godine relevantnog praktičnog iskustva u sljedećim oblastima u javnom sektoru:
  - Ključne oblasti – Finansijsko izvještavanje i izvještavanje o učinku
  - Opcione oblasti – Liderstvo i strateško upravljanje; Finansijsko, strateško i operativno upravljanje; Rukovođenje, etika i profesionalno ponašanje; Partnerstva i odnosi između interesnih strana; Projektno upravljanje i rizik; Upravljanje nabavkama i ugovorima
  - O postizanju kompetentnosti u svakoj od oblasti izvještava se u obrascima PER SCAAK-a

Koristi

- Program SCAAK-a je prilagođen i dodan je stepen fleksibilnosti sa ciljem odgovaranja za specifične potrebe profesionalaca iz javnog sektora
- Osmišljavanje putanja za karijere sa ciljem obezbjeđivanja obilnosti i postepenog napredovanja
- Proširivanje baze članova i privlačenje novih studenata
- Sertifikacije izvan institucije, čime se smanjuje rizik
- Poštivanje principa ušteta na količinama, ograničeni resursi bi trebalo da se koriste mudro
- Mobilizacija dostupnih lokalnih resursa
- Članovi iz javnog sektora uključeni u rukovodeće organe SCAAK-a

Izazovi

- Održivo rješenje koje se finansira iz budžeta bi trebalo da bude osigurano;
- Poslovni odnosi između pružaoca usluga i „potrošača“ bi trebalo da budu zasnovani na transparentnom ugovornom odnosu;
- Programom bi trebalo da se upravlja na lokalnom nivou, ali kvalitet bi trebalo da obezbjeđuju međunarodna udruženja;
- Članovi bi trebalo da uče jedni od drugih preko granica između privatnog i javnog sektora;
- Prelazak iz jednog sektora u drugi mora da bude dozvoljen i regulisan;
- Prelazna rješenja i zahtjevi neophodni su kada se prenosi iz jednog sistema u drugi; i
- Mehanizmi za dugoročnu održivost implementacije moraju da budu uspostavljeni.

Gledajući u budućnost

- Implementacija Kosovske strategije za reformu upravljanja javnim finansijama (Public Finance Management Reform Strategy - PFMRS) za period od 2016. do 2020. godine
- Evropska komisija smatra da su unapređenja u PFM kriterijum za kvalifikovanost i cilj za budžetsku podršku
- Pomoć donatora je od ključne važnosti – u septembru / rujnu 2017. godine SCAAK je organizovao Sastanak za koordinaciju donatora
- Održiva i kredibilna sertifikacija za PFM
- PAO moraju da se prilagode i da nastave sa inovacijama, a partnerstva s od suštinskog značaja
- Primjer važnosti toga da PAO odgovori na potrebe svojih članova, u svim sektorima privrede
- SCAAK će koristiti svoja iskustva za pomaganje u izgradnji kapaciteta u drugim zemljama
- Uspjeh zahtijeva viziju, rad i priznavanje

Hvala!

